

NY MUSIK

G E R D

Z A C H E R

o r g e l

Caroli kyrka, Borås söndag 28 mars 1982 kl 17.00

G Frescobaldi: Capriccio sopra Ut, Re, Mi, Fa, Sol, La (1626)
(1583-1643)

O Messiaen: Pièce en trio "Nu se vi ju på ett dunkelt sätt,
(f 1908) så som i en spegel..." (1:a Kor. 13:12) (1951)

André Raison: Christe eleison (1688)
(före 1650-1719)

J S Bach: Passacaglia BWV 582 (c:a 1716-17)
(1685-1750)

Gerd Zacher: Traktat über das Thema (1982)
(f 1929)

O Messiaen: Les Yeux dans les roues "Och på alla fyra
voro lötarna fullsatta med ögon runt omkring...
Ty väsendenas ande var i hjulen." (Hesek 1:
18-20) (1951)

G Frescobaldi: Capriccio sopra La, Sol, Fa, Mi, Re, Ut (1626)

Altartjänst: Jussi Jänis

Inför konserterna skrev Gerd Zacher följande text, som lästes upp:

När man frågade Mozart varför han komponerade, svarade han:

– Jag tycker helt enkelt om att spekulera.

Ordet spekulera kommer av det latinska ordet för spegel. I spegeln uppfattar man verkligheten på ett indirekt sätt.

Den som alltså inte experimenterar inom konsten, han lär sig ingenting för det som är verkligheten, han tittar bara i spegeln för att se hur vacker han själv ser ut när han styrt ut sig med konsten.

De gamla mästarna kallade musiken en trösterska: *consolatrix musica*. Vari består denna tröst? Den består i att möjligheter öppnas. Musiken bygger på regler som har uppfunnits av människor. Dessa regler har emellertid ständigt på nytt ifrågasatts av konstnärerna. På så sätt uppstår nya konstverk med nya regler. Ett sådant konstverk bevisar att allt inom konsten också kunde vara helt annorlunda. När alltså en människa inte längre ser några möjligheter så kan musiken ge henne nytt hopp och tröst genom att den utan avsikt, genom sin blotta förekomst, visar på att allting skulle kunna vara annorlunda.

Dagens program utgår från ett känt stycke, som står i mitten, Bachs *Passacaglia*. Den uppstod genom förändring av ett äldre litet stycke av André Raison. Mitt eget arbete med dessa båda stycken ledde till att jag ville förmedla även till andra hur välkonstruerat detta tema är. Så uppstod en ”Traktat över temat”. Slutligen var jag tvungen att ändra dagens program. Jag spelar ytterligare ett stycke. Det är skrivet av La Monte Young 1960 och heter ”arabic numeral”, i översättning kanske arabiskt taltecken. Det är urformen för en *passacaglia*, d.v.s. förändringar över en oförändrad bas. Bara med en skillnad: man hör enbart det oföränderliga elementet. Förändringarna åstadkommer åhöraren själv genom det sätt på vilket han varseblir dem, genom sitt förhållningssätt inför temat. Jag spelar stycket som det sjätte i programmet.

Två spekulativa musiker bildar ram kring programmet, en gammal och en ny för jämförelsens skull: Frescobaldi och Messiaen.